

21.

Godność macierzyństwa

I. PROSPEKT WARTOŚCI

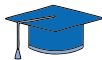
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznanie własnej sfery uczuciowej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Identyfikowanie się z naturalną rolą wyznaczoną przez płęć¹

¹ „Myślę, że współczesny feminizm znajduje swoje korzenie właśnie w tym miejscu – w braku prawdziwej czci dla kobiety. Natomiast prawda objawiona o kobiecie jest inna. Cześć dla kobiety, zachwyt nad całą tajemnicą kobiecości, wreszcie oblubieńcza miłość Boga samego i Chrystusa, zawarta w Jego Odkupieniu, to wszystko są te elementy wiary i życia Kościoła, które nigdy nie pozostawały całkiem w ukryciu. Świadczy o tym bogata tradycja obyczajowa, która, niestety, w dzisiejszych czasach uległa znacznej degradacji”. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg...*, dz. cyt., s. 167.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Macierzyństwo jako zaszczyt, godność i odpowiedzialność².
- Wzory macierzyństwa zaczerpnięte z religii, kultury i twórczości artystycznej³.
- Więzy biologiczne, emocjonalne, uczuciowe i społeczne pomiędzy dzieckiem a matką.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Bóg jako Autor życia posługuje się rodzicami w dziele jego przekazywania.
- Wdzięczność dla matki za dar życia.
- Opiekuńcza miłość matki kształtuje osobowość dziecka.

Zasady

- Rozpoznaję godność mojej matki, ponieważ przekazała mi życie.
- Cieszę się razem z matką moim życiem, i tak jak ona odnoszę się z szacunkiem do mego życia.
- Matka kształtuje wartości wynikające z mojej płci⁴.

² „Rodzina w istotny sposób wnosi swój wkład w dobro społeczne poprzez odpowiedzialne ojcostwo i macierzyństwo, szczególne formy wyjątkowego uczestnictwa małżonków w stwórczym dziele Boga”. KNSK 232.

³ „Życie wiąże się najbliżej z macierzyństwem. Dlatego też Kościół wspomina Macierzyństwo Maryi i stawia je za wzór. Wzięte z Niej Ciało staje się Pokarmem ożywczym dla całego rodzaju ludzkiego. (...) Dziś (8.09.1969) w uroczystość Narodzenia Matki Boga Człowieka, gdy apoteozujemy macierzyństwo, odsłaniamy przez to życie, jako najwspanialszą filozofię Rodziny ludzkiej. Wspominamy jednocześnie nasze matki i siostry, które powołane do dawania życia, spełniły to zadanie podwójnie. Najpierw przekazały Narodowi życie w nowych pokoleniach, a potem broniły życia Narodu. Oddały więc krew dwukrotnie. Raz oddały swą krew nowym obywatelom polskim, a drugi raz – ziemi ojczystej, aby bronić życia Narodu i jego praw do bytu”. Wyszyński S., *W sercu stolicy*, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005, s. 127n.

⁴ „W obliczu teorii, które uważają tożsamość męską czy żeńską jedynie za wytwór kulturowy i społeczny, wynikający z wzajemnych odniesień pomiędzy wspólnotą a jednostką, przy pominięciu osobistej tożsamości płciowej i bez żadnego odwoływania się do prawdziwego znaczenia seksualności, Kościół nie przestaje utwierdzać swojego nauczania: każdy człowiek, mężczyzna i kobieta winien uznać i przyjąć swoją tożsamość płciową. Zróżnicowanie i komplementarność fizyczna, moralna i duchowa, są ukierunkowane na dobro małżeństwa i rozwój życia rodzinnego. Harmonia małżeństwa i społeczeństwa zależy częściowo od sposobu, w jaki mężczyzna i kobieta realizują swoją komplementarność oraz wzajemną potrzebę i pomoc. To jest perspektywa, która pozwala uznać za obowiązkowe dostosowanie prawa pozytywnego do prawa

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Macierzyństwo jest dla kobiety darem i zadaniem.
- Matka kocha swoje dziecko i przez całe życie pragnie jego dobra.
- Miłość pomiędzy matką a dzieckiem przenosi się na inne dzieci.
- Macierzyństwo jest odpowiedzialnością za życie dziecka⁵.

Zasady

- Jestem świadoma, że jako matka mam największy wpływ na charakter i osobowość mojego dziecka.
- Moja miłość macierzyńska jest nakierowana na dobro dziecka – obecne i przyszłe⁶.
- Wychowuję moje dziecko, nie dla mnie samej.
- Moje macierzyństwo dotyczy wszystkich dzieci, ma charakter powszechny.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Macierzyństwo naturalne matki łączy się z macierzyństwem duchowym, wychowawczym i intelektualnym szkoły.
- Szkoła uzupełnia miłość macierzyńską w kształtowaniu człowieka.
- Wychowawca uczestniczy w rodzicielskiej roli matki.

Zasady

- Wychowuję powierzone mi dziecko w poszanowaniu dla macierzyństwa.
- Wspólnie pracujemy nad zapewnieniem bezpieczeństwa dziecku.

naturalnego, według którego tożsamość płciowa jest nieodzowna, gdyż jest obiektywnym warunkiem zbudowania przez mężczyznę i kobietę związku małżeńskiego”. KNSK 224.

⁵ „Jest oczywiste, że wszelkie czyny lub działania niemoralne, jak aborcja, stosowanie antykoncepcji czy nieposzanowanie godności osobowej współmałżonka, dzieci lub innych członków małego Kościoła jest profanacją sakramentu zbawienia i obrażą osób Boskich”. W.B. Skrzydlewski, *Etyka seksualna. Przemiany i perspektywy*, Wydawnictwo M, Kraków 1999, s. 128.

⁶ „Wychowanie do macierzyństwa od początku musi być formacją do pomocniczości. (...) Autentyczne macierzyństwo jest służbą dojrzałości, a zatem samostanowieniu dziecka, nigdy zaś przykrawaniem do miary wyobrażeń czy zamysłów matki”. *Człowiek – osoba – płeć*, dz. cyt., s. 215-216.

- Dbamy o to, by relacja pomiędzy matką, dzieckiem a wychowawcą była relacją stałą i uzupełniającą się.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie zastanawiają się, jakie cechy ma mama. Wspólnie poszukuje się podstawowych i najważniejszych jej cech. Czego mama powinna wymagać od dzieci? Czy mama powinna zmieniać swoje postępowanie ze względu na wiek dziecka?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Dziecko, uczeń rozpoznaje godność swojej matki i godność wszystkich matek w relacjach społecznych. Rozumie na czym polega trud macierzyństwa. Budzi to w nim szacunek i wdzięczność dla matki. Na miłość macierzyńską odpowiada wzajemną miłością córki albo syna. Miłość matki daje nieustające poczucie bezpieczeństwa. Matka kształtuje prawidłowe relacje z innymi ludźmi.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje ryzyko patologii w realizowaniu miłości matki do dziecka (nadopiekuńczość, odrzucenie – fizyczne lub duchowe). Często matki uzurpują sobie prawo do kierowania dzieckiem we wszystkich dziedzinach jego życia, na każdym etapie. Występuje brak dialogu pomiędzy matką i dzieckiem. Dominuje uczuciowość nad rozumnym kierowaniem procesem wychowania i kształcenia.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Relacja dziecka z matką jest relacją najwcześniejszą i pozostaje bardzo silna emocjonalnie do końca życia. To matka jest najważniejszą i pierwszą osobą w życiu dziecka. Troska i poczucie bezpieczeństwa doświadczane we wczesnym etapie życia jest doświadczeniem, które buduje poczucie wartości w późniejszym życiu człowieka. Styl więzi, jaką tworzymy z matką we wczesnym dzieciństwie, wpływa na nasze późniejsze związki i przyjaźnie. Chłodna emocjonalnie, niedostępna i zbyt wymagająca matka jest powodem wielu zaburzeń psychicznych w wieku dorosłym. Osobom tak wychowanym sprawia dużą trudność zaufanie czy bliskość z innymi. Natomiast osobom, które tworzyły bezpieczną więź z matką, łatwiej przychodzi nawiązywanie satysfakcjonujących relacji w przyszłości.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Maria Kownacka (1894-1982), polska pisarka, tłumaczka, autorka *Dziennika Dziecięcego* redagowanego w czasie Powstania Warszawskiego, sztuk scenicznych i słuchowisk radiowych dla dzieci. Współpracowała z czasopiśmem „Płomyk”. Jej najbardziej znane książki to książki dla dzieci, m.in.: *Plastusiowy pamiętnik*, *Kukuryku na ręczniku*, *Cztery mile za piec*, *Miała babuleńka kozła rogatego*, *Kajtkowe przygody*, *Rogaś z Doliny Roztoki*.

Mama woła przed każdym jedzeniem:

– Zosiu! Tadziku! Umyjcie ręce!

I co dzień mama musi to powtarzać, a te ręce zawsze zapomną się umyć i potem trzeba wstawać od stołu i biec do umywalni. Czasami są goście, wstyd przypominać.

Mamie bardzo się to sprzykrzyło, więc wreszcie wymyśliła sobie pomocnika.

A ten pomocnik nie byle jaki!

Posłuchajcie:

Wzięła mama długi kawał szarego płótna, wzięła dużo bawełnianych nitek: czerwonych, zielonych, szafirowych, pomarańczowych, żółtych... szyła... szyła... igielką migiała, do siebie się uśmiechała.

Najpierw wyskoczył z szarego płótna żółty dziobek, potem czerwony grzebień, potem piórka: czerwone, zielone, szafirowe, pomarańczowe. Oj! We wszystkich kolorach! A na końcu... na końcu... złote butki, jak to mają kogutki!

I Kogutek-Złotobutek był gotów!

A potem mama powiedziała do Kogutka-Złotobutka:

– Mój Kogutku-Złotobutku,
wieszam cię tu na gwoździку,

piejże głośno: Kukuryku!

Kukurykaj z całej siły,

żeby dzieci ręce myły!

Dzieci wracają ze szkoły, zaglądają do umywalni, a kogutek tam woła:

– Kukuryku! Kukuryku! Myj się, Zosiu i Tadziku!

I od tej pory mama już nie potrzebuje mówić nic o myciu rąk przed jedzeniem, bo kogutek o tym przypomina.

Czasami... czasami... jeżeli są goście i dzieci nie usłyszą, jak kogutek w umywalni pieje, to mama uśmiecha się i mówi za niego cichutko:

– Kukuryku!

A dzieci już dobrze wiedzą, co to znaczy!

M. Kownacka, *Kukuryku na ręczniku*, wyd. Siedmioróg, Warszawa 2016, s. 11-12.

Przytoczony powyżej fragment autorstwa Marii Kownackiej o Kogutku-Złotobutku z książeczki *Kukuryku na ręczniku*, pokazuje jak w praktyce może wyglądać wartość i piękno macierzyńskiego powołania. Mama z miłością i troską przypomina dzieciom o myciu rąk przed posiłkiem. Czyni to subtelnie i z wyuczuciem, nie poniżając dzieci przykrymi uwagami. Przypomina o myciu rąk życzliwie i ze zrozumieniem. Pomysł mamy, by wyszyć kogucika na ręczniku, który będzie dzieciom przypominał to, o czym często zapominają okazał się doskonały. Dzieci pamiętały o myciu rąk i mama nie musiała zwracać im uwagi. A jeśli nawet to nie zadziało, wystarczyło powiedzieć tylko „kukuryku” i już wszystko było jasne.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

K. Wojtyła, *Posłannictwo kobiety*. Przemówienie w czasie ogólnopolskiej pielgrzymki młodzieży żeńskiej na Jasną Górę, 1972, w: tegoż, *Oto Matka Twoja*, Libreria Editrice Vaticana, Jasna Góra–Rzym 1979, s. 227.

Powołaniem bowiem kobiety jest właśnie łączenie ludzi przez serce. Łączenie w różnych środowiskach, ale szczególnie w jednym środowisku, mianowicie w środowisku rodziny. Kobieta przez serce tworzy jej jedność. Kobieta łączy przez serce starsze i młodsze pokolenie, rodziców i dzieci. A czasem więcej pokoleń kobieta musi łączyć przez serce. I dlatego trzeba pielęgnować zalety serca. Trzeba zwalczać jego wady. Wiecie bowiem dobrze, że to jest ta dziedzina napięć, którą psychika kobieca najgłębiej odczuwa: napięcia uczuciowe, napięcia serca pomiędzy miłością i nienawiścią, pomiędzy szlachetnością, gotowością do poświęceń, egoizmem i zazdrością. Tu na tych napięciach dokonuje się wielki proces kształtowania waszej osobowości, waszego człowieczeństwa, waszego chrześcijańskiego powołania.

Wzajemny dar osoby w małżeństwie otwiera się na dar nowego życia, nowego człowieka, który również jest osobą na podobieństwo swoich rodziców. Macierzyństwo zawiera w sobie od samego początku szczególne otwarcie na nową osobę: ono właśnie jest udziałem kobiety. W otwarciu tym, w poczęciu i urodzeniu dziecka kobieta „odnajduje siebie przez bezinteresowny dar z siebie samej”. Dar wewnętrznej gotowości na przyjęcie i wydanie na świat dziecka jest związany ze zjednoczeniem małżeńskim, które – jak powiedziano, winno stanowić szczególny moment wzajemnego obdarowywania się sobą ze strony kobiety i mężczyzny.

MD 18.

Z kolei Bóg w najwyższym stopniu objawia godność kobiety, gdy On sam przyjmuje ciało ludzkie z Maryi Dziewicy, którą Kościół czci jako Matkę Bożą, nazywając ją nową Ewą i stawiając jako wzór kobiety odkupionej.

FC 22.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. Anioł wszedł do Niej i rzekł: „Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z tobą”. Ona zmieszała się na te słowa i rozważała, co miałyby znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: „Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazywany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca”. Na to Maryja rzekła do anioła: „Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?” Anioł Jej odpowiedział: „Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazywane Synem Bożym. A oto również krewna twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, która uchodzi za nieplodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego”. Na to rzekła Maryja: „Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!” Wtedy odszedł od Niej anioł. W tym czasie Maryja wybrała się i poszła z pośpie-

chem w góry do pewnego miasta w pokoleniu Judy. Weszła do domu Zachariasza i pozdrowiła Elżbietę. Gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Maryi, poruszyło się dzieciątko w jej łonie, a Duch Święty nappełnił Elżbietę. Wydała ona okrzyk i powiedziała: „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc twojego łona. A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie? Oto, skoro głos twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie. Błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Ci od Pana” (Łk 1,26-45).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Bóg jest pierwszym początkiem wszystkiego i transcendentnym autorytetem oraz że równocześnie jest dobrocią i miłą troską obejmującą wszystkie swoje dzieci. Ta ojcowska tkliwość Boga może być wyrażona w obrazie macierzyństwa, który jeszcze bardziej uwydatnia immanencję Boga, czyli bliskość między Bogiem i stworzeniem. Język wiary czer-

pie więc z ludzkiego doświadczenia rodziców, którzy w pewien sposób są dla człowieka pierwszymi przedstawicielami Boga. Jednak doświadczenie to mówi także, że rodzice ziemscy są omylni i że mogą zdeformować oblicze ojcostwa i macierzyństwa. Należy więc przypomnieć, że Bóg przekracza ludzkie rozróżnienie płci. Nie jest ani mężczyzną, ani kobietą, jest Bogiem. Przekracza także ludzkie ojcostwo i macierzyństwo, chociaż jest ich początkiem i miarą: nikt nie jest ojcem, tak jak Bóg (KKK 239).

Por. KKK 171; 501; 963; 964; 975; 1683; 2040; 2674; 2197.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Człowiek – osoba – płeć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie”, Łomianki 1998.

Dayton T., *Szczęśliwe macierzyństwo*, tłum. A. Tomala, wyd. Esprit, Kraków 2006.

Galarowicz J., *Blask godności. O etyce Karola Wojtyły i nie tylko*, wyd. Antyk, Warszawa 2005.

Jan Paweł II, *Adhortacja Familiaris consortio*, (22.11.1981), w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 89-213.

Jan Paweł II, *List Mulieris dignitatem*, (15.08.1988), w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3: *Listy*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 290-330.

Jan Paweł II, Messori V., *Przekroczyć próg nadziei*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2005.

Kendall-Tackett K., *Wyzwania macierzyństwa. Jak być szczęśliwą matką*, tłum. M. Orski, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.

Krzan K., *Szczęśliwe macierzyństwo i jego sekrety*, wyd. Złote Myśli, Gliwice 2006.

Maciarz A., *Macierzyństwo w kontekście zmian społecznych*, ŻAK Wydawnictwo Akademickie, Warszawa 2004.

Papieska Rada Iustitia et Pax. Kompendium Nauki Społecznej Kościoła, red. K. Ryczan, J. Kupny, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2005.

- Pulikowscy J.J., *Jak wygrać macierzyństwo. Instrukcja obsługi*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2006.
- Skrzydlewski W.B., *Etyka seksualna. Przemiany i perspektywy*, Wydawnictwo M, Kraków 1999.
- Wojtyła K., *Posłannictwo kobiety*, Przemówienie w czasie ogólnopolskiej pielgrzymki młodzieży żeńskiej na Jasną Górę, 1972, w: tegoż, *Oto Matka Twoja*, Libreria Editrice Vaticana, Jasna Góra–Rzym 1979, s. 224-229.
- Wyszyński S., *Godność kobiety*, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2001.
- Wyszyński S., *W sercu stolicy*, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005.
- Żulińska B., *Nie tylko dla matek*, Oficyna Wydawnicza Viator, Warszawa 2003.

